

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลกที่เข้าขั้นวิกฤตมาจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความรุนแรง หากไม่ได้รับการแก้ไข คุณภาพชีวิตของมนุษย์ก็จะต่ำลง องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) ได้ระบุ ปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของโลกไว้ 8 ประการ ได้แก่ การลดลงของโอโซน (Ozone Depletion) อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้น (Global Warming) ขยะกากของเสียที่เป็นอันตราย (Solid and Hazardous Wastes) ความเสื่อมโทรมของทะเลและทรัพยากรชายฝั่ง (Degradation of Marine Environments) คุณภาพและปริมาณของน้ำจืด (Freshwater Quality and Quantity) การทำลายป่า (Deforestation) การเสื่อมโทรมของดิน (Land Degradation) และ การคุกคามทรัพยากรชีวภาพ (Endangerment of Biological Diversity) (Archie B. Carroll, 1996: 375-376)

จากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดวิกฤตทางทรัพยากรธรรมชาติข้างต้น เกิดจากสาเหตุหลัก 2 ประการคือหนึ่ง การเพิ่มของประชากร (Population growth) ในอัตราทวีคูณ (Exponential Growth) เมื่อประชากรมากขึ้น ความต้องการบริโภคทรัพยากรก็เพิ่มมากขึ้นทุกทาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย พลังงาน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิต เป็นต้น สอง การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (Economic Growth & Technological Progress) ความเจริญทางเศรษฐกิจ ทำให้มาตรฐานในการดำรงชีวิตสูงขึ้น มีการบริโภคทรัพยากรเกินกว่าความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิต นอกจากนี้พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีลักษณะใช้แล้วทิ้ง ทั้งขยะอิเล็กทรอนิกส์และบรรจุภัณฑ์อื่นๆ ได้ถูกทิ้งเป็นขยะ หลายๆ ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อทำการจัดเก็บและทำลายขยะ หากไม่สามารถพัฒนาวัสดุที่สามารถย่อยสลายได้ง่ายหรือประเภทใช้แล้วสามารถนำมารีไซเคิลใหม่ได้ อาจก่อให้เกิดปัญหาขยะล้นโลก (กรีติ กิ่งแก้ว, 2555 :1)

จากสาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทาง “การจัดการขยะ” จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการลดปริมาณขยะ โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้ให้หลักเกณฑ์การพิจารณาระบบการจัดการขยะมูลฝอยครบวงจรตั้งแต่ระบบการเก็บรวบรวม การคัดแยก การนำกลับมาใช้ประโยชน์ (กรมควบคุมมลพิษ, 2549)

ดังนี้ 1) การลดปริมาณการเกิดมูลฝอย โดยการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน 2) การคัดแยกขยะมูลฝอย ในการคัดแยกขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ 3) การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

เมื่อพิจารณาลักษณะของขยะในประเทศไทย ขยะจากชุมชนเป็นขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ การรีไซเคิล (Recycle) จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการลดปริมาณขยะ โดยที่ผ่านมา ภาครัฐได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ 3R : Reduce Reuse และ Recycle เพื่อลดปริมาณขยะสะสม และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะ สำหรับ จังหวัดลำพูน ในปัจจุบันมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลงทุนในภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้า การท่องเที่ยว เป็นต้น จากการขยายตัวดังกล่าว ทำให้มีปริมาณประชากรเพิ่มขึ้น โดยการเข้ามาทำงานและอาศัยในจังหวัดลำพูน ส่งผลต่อปริมาณขยะที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้องค์กร หน่วยงาน สถาบัน ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการรณรงค์ ส่งเสริม ในการจัดการขยะ โดยการรีไซเคิล เพื่อลดภาระการกำจัดขยะ ทำให้ประหยัดเวลา งบประมาณ และบุคลากร นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างรายได้พิเศษแก่ประชาชน ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ การสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เพื่อชุมชนที่น่าอยู่ เมืองสะอาด สวยงาม สิ่งแวดล้อมดียิ่งขึ้น

จากสาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ภาวะมลพิษ ตลอดจนการรณรงค์ ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักและรับรู้ ถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยใช้แนวทางการจัดการขยะ ผู้ศึกษาในฐานะผู้ประกอบการคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิลในจังหวัดลำพูนจึงมีความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองลำพูนในการจัดการขยะ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการตระหนัก รับรู้และปฏิบัติ ในการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองลำพูนในการจัดการขยะ

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ทำให้ทราบพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

1.3.2 สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการให้บริการของธุรกิจคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล

1.4 นิยามศัพท์

พฤติกรรมในการจัดการขยะ หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำของประชาชนที่แสดงออกเป็นกิจวัตรประจำวัน ในการทำให้ขยะมูลฝอยหมดไปจากที่พักอาศัย เป็นการดูแลความสะอาดภายในครัวเรือน โดยการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การแยก การทำลาย การทิ้งขยะมูลฝอยออกจากครัวเรือน การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รวมถึงการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ประชาชน หมายถึง คน บุคคล ที่พักอาศัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การจัดการขยะ หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในภาคครัวเรือน ได้แก่ การคัดแยกขยะ การลดการเกิดขยะ และ การนำกลับมาใช้ใหม่

ขยะ หมายถึง ขยะมูลฝอย บรรดาสสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งในขณะนั้นคนไม่ต้องการและทิ้งไป ทั้งนี้รวมตลอดถึง เศษผ้า เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากสัตว์ เศษไม้ ฝุ่นละออง และเศษวัสดุ ที่เก็บกวาดจากเกาะสถาน อาคาร ถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรม และที่อื่นๆ

ธุรกิจบริการคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล หมายถึง ธุรกิจที่ทำการให้บริการรับซื้อขยะ ของเก่า กากของเสียที่ไม่เป็นอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม วัสดุเหลือใช้ เพื่อนำไปทำการคัดแยก และส่งไปขายต่อยังบริษัทที่ทำธุรกิจแปรรูปขยะรีไซเคิล

การนำกลับมาใช้ใหม่ หมายถึง การคัดแยกวัสดุรีไซเคิลออกจากขยะมูลฝอยในชุมชนและครัวเรือนเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ได้แก่ กระดาษ พลาสติก แก้ว และโลหะต่าง ๆ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved